

Paranoidní porucha osobnosti (F60.0)

Dřívější názvy: osobnost kverulantstská, osobnost fanatická.

Charakteristické znaky: podezřívavost a sklon překrucovat a mylně interpretovat neutrální nebo přátelsky laděné chování druhých jako nepřátelské, pohrdavé, záštiplné, urážlivé, perzekuční, apod., celoživotní nedůvěřivost vůči druhým, „konspirační“ vysvětlování událostí, bojovný a úporný smysl pro osobní práva bez ohledu na bezprostřední situaci, nadměrná citlivost k odmítnutí, vztahování všeho ke svému já, zdůrazňování důležitosti vlastní osoby, sklon k trvalé zášti, brání své soukromí, skrývá své „nedostatky“.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Druzí lidé jsou zlí. Kdybych druhým věřil, mohli by mi uškodit. Když si dám pozor, můžu se ubránit.*

Schizoidní porucha osobnosti (F60.1)

Charakteristické znaky: emoční chlad, odstup nebo oploštěná afektivita, omezená schopnost vyjadřovat vřelé, něžné city, ale i zlobu vůči jiným lidem, lhostejnost ke chvále a kritice, uzavřenost, izolace, monotónní samotářské aktivity, nadměrný únik do fantazie a introspekce; jen málo činností, pokud vůbec nějaké, skýtá potěšení, malý zájem o sex, nedostatek touhy po vztazích, necitlivost pro společenské normy a konvence.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Jsem nepřizpůsobivý, soběstačný a jsem samotář. Druzí lidé mi nemají co nabídnout. Když si budu od druhých udržovat odstup, bude se mi dařit lépe. Kdybych se snažil mít vztahy, nefungovaly by. Vztahy nic nepřinášejí.*

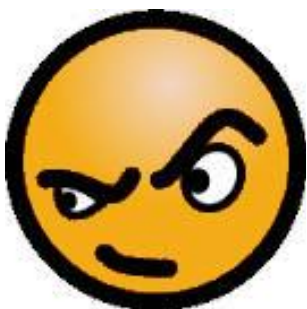

Disociální porucha osobnosti (F60.2)

Dřívější názvy: osobnost amorální, osobnost antisociální, osobnost asociální, osobnost psychopatická, osobnost sociopatická.

Charakteristické znaky: uspokojování vlastních potřeb bez ohledu na jiné, trvalá nezodpovědnost a bezohlednost vůči společenským normám, pravidlům a závazkům, nezájem o city druhých, neschopnost udržovat trvalé vztahy, nízká tolerance k frustraci, nízký práh pro uvolnění agrese a násilí, neschopnost poučit se ze zkušenosti, zvláště z trestu, neschopnost pociťovat vinu, svádění viny na jiné, nalézání výmluv pro své chování. (Pozor, nezaměňovat s disociací – obranný mechanismus jedince jako utéci (odštěpit se, disociovat) z těla, z toho, být skutečně a plně přítomný.)

Vnitřní přesvědčení a logika: *Druzí by mě mohli vykořisťovat, zneužívat. Když nebudu jednat první, mohou mi ublížit. Když je mohu využít jako první, budu ve výhodě. Druzí jsou hlupáci. Já jsem silný a chytrý.*

Emočně nestabilní porucha osobnosti (F60.3)

Dříve „Bordeline-porucha, BPD, borderline personality disorder.

Dva typy: typ impulzivní (F60.30) a typ hraniční (F60.31)

Dřívější názvy: osobnost agresivní, osobnost explozivní, osobnost hraniční.

Charakteristické znaky: **F 60.30:** Tendence k neuváženému jednání, nesnášenlivé chování, konfliktnost, výbuchy hněvu, zuřivost-zvláště při kritice, obtížné setrvávání u činnostech, nestálá a nevypočitatelná nálada. **F 60.31:** Nejasná představa o sobě (co je moje vnitřní preference, jaká je moje sexuální orientace a preference), intenzivní, nestálé vztahy, snaha vyhnout se odmítnutí a opuštění, sklony k sebepoškození, sebevražedné sklony, chronické pocity prázdnoty.

Genese: **Rozštěpení** (matka přijímá dítě jen z části, jen jeho jednu „tvář“) – **Nedostatek** (nekojené dítě, stísněné poměry) – **Kreativita a tvorba** (dítě si tvoří vlastní světy) – **Útěk** (do lesa, emigrace, přilnutí k „matce“ přírodě) – **Agrese** (proti „nim“ a proti sobě) – **Vztahové problémy** (neschopný se vázat, zároveň strašně moc potřebuje lásku a dotek) – **Extrémy** (polarita, buď a nebo, intenzita)

Histrionská porucha osobnosti (F60.4)

Dřívější názvy: osobnost hysterická, (pozn.: histrion = kejklíř, komediant).

Charakteristické znaky: sebe-dramatizace, teatrálnost, přehnaný projev emocí, vyhledávání vzrušení, při kterém je postižený středem pozornosti, egocentričnost, nápadný vzhled a chování, citová zranitelnost, častá manipulace s druhými pro dosažení vlastních cílů, nedostatek ohledu na druhé, intrikuje, trvalé vyžadování ocenění, koketérie, soustředění na fyzickou přitažlivost, neustálé problémy v mezilidských vztazích

Vnitřní přesvědčení a logika: *Druzí si mě nebudou vážit pro mě samotného. Když nebudu zábavný, nebudu pro druhé přitažlivý. Když se budu chovat dramaticky, získám pozornost druhých a jejich přijetí. Jsem velkolepý. Lidé jsou tady proto, aby mi sloužili nebo aby mě obdivovali.*

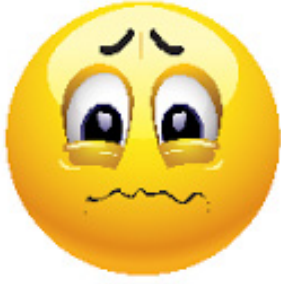

Anankastická porucha osobnosti (F60.5)

Dřívější názvy: osobnost obsedantně-kompulzivní (pozn.: na rozdíl od osob trpících obsedantně-kompulzivní poruchou, kterým tato porucha znepříjemňuje život, jsou obsedantně-kompulzivní osobnosti na své vlastnosti pyšné!)

Charakteristické znaky: perfekcionismus, zabývání se detaily na úkor kvality, pravidly, seznamy, pořádkem, organizací, nadměrné pochyby a obavy, skrupulozita, nadměrná svědomitost, puntičkářství, sociální konvečnost, rigidita, paličatost, opatrovnictví, moralizuje, hodnotí, kontroluje, nerozumné požadavky na způsob práce druhých, vtíravé a nevíтанé myšlenky a nápady.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Když nebudu 100% zodpovědný, může se mi zřítit svět. Když zavedu přesná pravidla, dopadne to dobře. Druzí mohou být nezodpovědní.*

Anxiozní porucha osobnosti (F60.6)

Dřívější název: osobnost vyhýbavá (pozn.: anxiózní = úzkostný).

Charakteristické znaky: trvalé a pronikavé pocity napětí a obav, přesvědčení o vlastní sociální nešikovnosti, nedostatku osobní přitažlivosti a vlastní méněcennosti, nechůť stýkat se s lidmi z obav, že nebude oblíben(a), přecitlivělost na odmítnutí a kritiku, nadměrně se zabývá kritikou druhých, vyhýbá se nejistým sociálním a pracovním činnostem, nechce zodpovědnost, nenápadné výmluvy.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Jsem nežádoucí, neschopný, společensky neobratný. Kdyby mě lidé skutečně poznali, odmítli by mě. Když se budu přetvařovat, možná mě přijmou.*

Závislá (závislostní) porucha osobnosti (F60.7)

Dřívější názvy: osobnost astenická (pozn.: astenie = celková tělesná slabost), osobnost inadequate, osobnost pasivní, osobnost poraženecká.

Charakteristické znaky: ponechávání odpovědnosti za důležitá životní rozhodnutí osobám, na nichž je postižený závislý, podřizuje jim vlastní potřeby, neochota mít na tyto osoby jakékoli požadavky, přehnané obavy, že bude opuštěn a nebude schopen se o sebe postarat, pěstuje závislé vztahy, rychle se sblíží, přilne, postižený se cítí bezmocný, neschopný, bez životní síly.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Jsem bezmocný. Kdybych se spoléhal na sebe, selhal bych. S pomocí druhých přežiji, budu šťastný apod. Potřebuji druhé, aby mi stále dodávali podporu a odvahu. Druzí by se o mě měli postarat.*

Narcistická porucha osobnosti (DSM-IV 4.4)

Charakteristické znaky: Přeceňuje vlastní důležitost, schopnosti a úspěchy a vyžaduje, aby je tak hodnotili i ostatní. Ve fantazii se zabývá nekonečnými vlastními úspěchy, mocí, krásou a podobně. Je přesvědčen o vlastní výjimečnosti a jedinečnosti, takže jen výjimeční lidé ho mohou pochopit a jen s takovými se může stýkat. Vyžaduje nepřiměřený obdiv ostatních. Nárokuje si výjimečné zacházení nebo automatické plnění svých přání a představ. Využívá druhých jen k dosahování vlastních cílů. Není s to rozeznat potřeby a city druhých. Často závidí a bývá přesvědčen, že druzí závidí jemu. Chová se arogantně a přezíravě.

Vnitřní přesvědčení a logika: *Jsem skvělý a úžasný, nikdo se mi nevyrovná, mám opravdu výjimečnou cenu, poslání a schopnosti, ale okolí to nevidí. Musím je o tom přesvědčit, ačkoliv me zas až tak na jejich mínění nezáleží.*